NATIONELL MODELL FÖR LEDARSKAPS-ST

Sveriges läkarförbund

Den medicinska professionens organisation

Modell för Ledarskaps-ST

Nominering och antagning

Ledarskaps-ST-kontrakt

Utbildningsprogram Ledarskaps-ST

Kurser och seminarier

Förbättringsarbete

Chefs- och ledarskapspraktik

Chefsnätverk

Sveriges läkarförbund
Den medicinska professionens organisation

Nationell modell Ledarskaps-ST

Inledning

En viktig fråga för Sveriges läkarförbund är att fler läkare ska vilja bli chefer och ledare[1]. Hälso- och sjukvården bör i större utsträckning ledas av chefer och ledare med en hög medicinsk kompetens. Sjukvårdens resultat påverkas dessutom mer positivt när läkare är chefer och ledare[2].

För att locka fler läkare att tidigt i karriären intressera sig för chef- och ledarskap behövs Ledarskaps-ST där chefs- och ledarskapsutbildning möjliggörs redan under specialiseringstjänstgöringen.

Den kartläggning som läkarförbundet gjorde under 2020 visar att endast 3 av 21 regioner erbjuder Ledarskaps-ST. Samtidigt visar kartläggningen att Ledarskaps-ST är ett bra sätt att lyfta fram och fånga upp unga läkare som visar anlag för eller är intresserade av en framtida karriär som chef eller ledare[3].

Sveriges läkarförbund har därför tagit fram en nationell modell för Ledarskaps-ST. Modellen utgör ett ramverk med delar som förbundet anser ska ingå. Förhoppningen är att modellen ska underlätta för arbetsgivare att implementera Ledarskaps-ST.

1 *”Ledarskap är både en förmåga och en förvärvad kompetens. Därför är det viktigt att det ges utrymme för övning och träning av de egenskaper och erfarenheter som behövs”, Ledarskapspolicy,* Sveriges läkarförbund, 2019.
2 *Physicians’ role in the management and leadership of health care,* Karolinska Institutet, 2017.
3 *Ledarskaps-ST - en nationell kartläggning,* Sveriges läkarförbund, 2020.

Förutsättningar

Finansiering

Finansieringen av Ledarskaps-ST bör vara på central förvaltningsnivå. Detta för att en enskild verksamhetsbudget inte ska utgöra ett hinder.

Nominering och antagning

Arbetsgivaren kan själv välja hur antagningsprocessen ska se ut. Ett exempel är att antagningen till Ledarskaps-ST sker genom att chef, studierektor eller huvudhandledare nominerar ST-läkaren som de ser har chefs- eller ledarskapspotential.

Ett annat tillvägagångssätt är att ST-läkaren själv ansöker. Ansökan bör innehålla CV, referenser och ett personligt brev med en motivering till varför man söker tjänsten. Urvalet av kandidaterna ska ske centralt för att bidra till en transparent antagningsprocess.

Ledarskaps-ST-kontrakt

Kontraktet för Ledarskaps-ST överenskommes mellan arbetsgivaren och ST-läkaren. I kontraktet för Ledarskaps-ST ska följande fem punkter finnas med och vid behov även definieras enligt följande:

1. Programtid – normtid 12 månader, utöver ordinarie specialiseringstjänstgöring.

2. Mentor– En mentor som följer ST-läkaren under hela programtiden. Mentorn ska ej vara ST-läkarens verksamhetschef eller huvudhandledare, utan vara en person som ger stöd till ST-läkaren under programtiden i chefs- och ledarskap. Här anges även tid i antal timmar per månad som ST-läkaren ska träffa sin mentor, så kallad mentorstid.

3. Utbildningsprogram – Här anges och definieras de arbeten, kurser, praktiker och seminarier som ST-läkaren måste genomföra under programtiden för att uppnå målbeskrivningen. Samt den tid i antal veckor per moment som ST-läkaren ska avsätta för respektive moment.

4. Studietid – Här anges den tid i antal timmar per månad som ST-läkaren förutsätts avsätta för programmet.

5. Lön – Specialistläkarlön efter fem år eller vid den tidpunkt då ST-läkaren skulle ha slutfört ordinarie specialiseringstjänstgöring.

VÄNTRUM DISTR. SKÖT.
Carolina Flarsh
Läkare

Utbildningsprogram Ledarskaps-ST

Utbildningsprogrammet ska upprättas av verksamhetschefen och mentorn i samråd med ST-läkaren och huvudhandledaren. Programmet ska innehålla de aktiviteter som ST-läkaren ska genomföra i syfte att uppnå målen i målbeskrivningen för Ledarskaps-ST.

Målbeskrivning

Syftet med Ledarskaps-ST-program är att skapa bättre förutsättningar för ST-läkaren att efter genomgånget program bli föremål för chefs- och ledarbefattningar såväl inom som utom hälso- och sjukvården.

Efter avslutat program ska ST-läkaren:

- **ha fördjupad kunskap inom ekonomi, ledarskap, pedagogik, sjukvårdens organisation och styrning samt verksamhetsutveckling.**
- **kunna tillämpa de förvärvade kunskaperna i praktiken.**

Målen kan kopplas till delmål a1, a2, a4, a6[4] i Socialstyrelsens målbeskrivning för läkares specialiseringstjänstgöring.

Målen kan kopplas till delmål STa1, STa2, STa5, STa6[5] i Socialstyrelsens målbeskrivning för läkares specialiseringstjänstgöring.

För att ST-läkaren ska kunna utvecklas i ett framtida chefs- och ledarskap är det viktigt att Ledarskaps-ST är ett program utöver ordinarie specialiseringstjänstgöring. ST-läkaren behöver ges tid att i praktiken få omsätta och utmanas i de förvärvade kunskaperna. Därför ska normtiden för Ledarskaps-ST vara 12 månader.

4 *SOSFS 2015:8,* Socialstyrelsen 2015.
5 *HSLF-FS:2021:8*, Socialstyrelsen 2021.

Kurser och seminarier

ST-läkaren ska inom ramen för Ledarskaps-ST gå kurser och delta på seminarier inom nedanstående ämnen. Minst en av kurserna ska genomföras på universitet eller högskola och motsvara minst 7,5 högskolepoäng.

- **Chefskap**
- **Hälso-och sjukvårdsekonomi**
- **Juridik** *(med fokus på arbetsmiljö, arbetsrätt och diskriminering)*
- **Kommunikation**
- **Konflikthantering**
- **Ledarskap**
- **Organisationsteori**
- **Pedagogik**
- **Utveckling av grupp och ledare (UGL)**

Förbättringsarbete

ST-läkaren ska genomföra ett förbättringsarbete samt leda arbetet med att implementera detta i verksamheten. Arbetet kan vara en vidareutveckling av kvalitets- och utvecklingsarbetet eller kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet[6] som genomförs under ordinarie ST.

Chefs- och ledarskapspraktik

ST-läkaren ska genomföra chefs- och ledarskapspraktik. Under praktikperioden ska ST-läkaren ges möjlighet att utföra inom ledarskapsområdet kompetenshöjande uppgifter. Exempelvis genom att arbeta som schemaläggningsansvarig, biträdande verksamhetschef och/eller biträdande studierektor samt med produktionsplanering.

ST-läkaren ska även praktisera inom icke-kliniska verksamheter som till exempel centrala förvaltningar och ledning/politik.

Den sammanlagda tiden för praktikerna ska vara minst 3 månader.

Chefsnätverk

ST-läkaren ska delta i lämpligt chefsnätverk, antingen genom regionen/arbetsgivaren eller kopplat till specialiteten genom specialitetsföreningarna.

6 *SOFS 2015:8 respektive HSLF-FS:2021:8,* Socialstyrelsen 2015 respektive 2021.

Grafisk form: Johanna Reveman Text och foto: Sveriges läkarförbund 2021

Sveriges läkarförbund

Den medicinska professionens organisation

Sveriges läkarförbund
Box 5610
114 86 Stockholm
08-790 33 00
info@slf.se
www.lakarforbundet.se